

Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu ile FAHİŞ FİYAT VE STOKÇULUKLA ETKİN MÜCADELE MÜMKÜN MÜ?

Ticaret Bakanlığındaki Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulunun yapısını hiyerarşik sisteme uydurarak bakan yardımcısı başkanlığında yeniden kurmak, fahiş fiyat ve stokçulukla etkin mücadele için yönetmelik çıkarmak ve illerde de vali yardımcısı başkanlığında benzeri kurulları oluşturarak merkezdeki ve illerdeki kurulların çalışma ve toplanma şekliyle ilgili mevzuat yapısını kurarak etkin çalıştırmaktır.

Adnan TÜRKDAMAR
Niğde Vali Yardımcısı

Pandemiyle birlikte dünyadaki tedarik zincirinde sorunlar yaşanmasını fırsat bilen bazı tacir, esnaf ve zincir marketler mallara fahiş fiyat koyduğu gibi bazıları da illerde daha pahalıya satmak gayesiyle stokçuluğa yönelmişlerdir. Devletimizin bu durumlardaki mücadele enstrümanı var mıdır? Varsa yeterli midir?

14. 01. 2015 tarih ve 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna 2021 tarihinde eklenen madde ile Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürü başkanlığında aynı bakanlıktan üç Genel Müdür, Adalet, Hazine ve Maliye, Tarım ve Orman bakanlığından birer Genel Müdür, TOBB'dan bir temsilci, TESK'den bir temsilci, üretici ve tüketici örgütlerinden ve perakende sektöründen bir temsilciden müteşekkil **Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu oluşturulmuştur.**

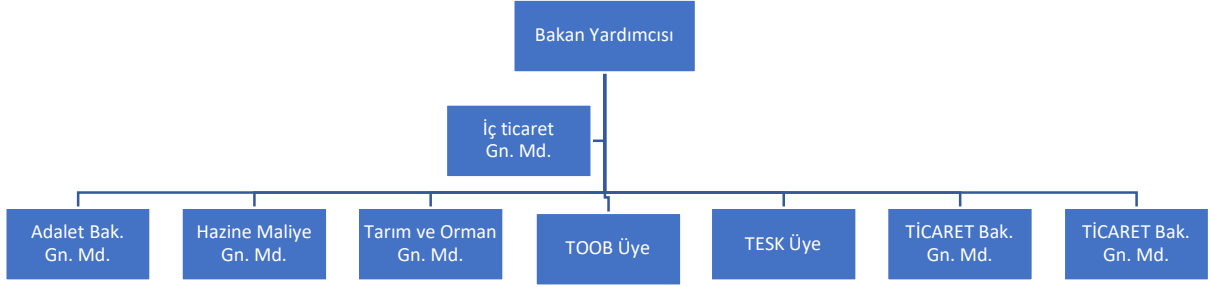
Bu kurul **üretici, tedarikçi ve perakende** işletmelerin fahiş fiyat artışı ve stokçuluk

uygulamalarına yönelik düzenlemeler yapmak, denetim ve incelemelerde bulunmak, idari para cezası uygulamak ve her türlü tedbiri almakla görevlidir.

Üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler tarafından piyasada darlık yaratıcı, piyasa dengesini ve serbest rekabeti bozucu faaliyetler ile tüketicinin mallara ulaşmasını engelleyici faaliyetlerde bulunulamaz.

Kurallara uymayanlara Kanununun 18. maddesinde öngörülen cezalar verilir. Bu cezalar beş bin ila yirmi bin TL arasında değişmekte iken 11. 01. 2022 tarihinde yayınlanan torba kanuna eklenen bir madde ile 2 milyona kadar artırılmıştır.

Burada eksik olan nedir? Genel Müdür başkanlığındaki kurulun beş Genel Müdüre başkanlık etmesi hiyerarşik sisteme uygun değildir. Hem aynı bakanlıktan hem diğer bakanlıklardan Genel Müdürlerin bulunduğu kurula genel müdür ye-

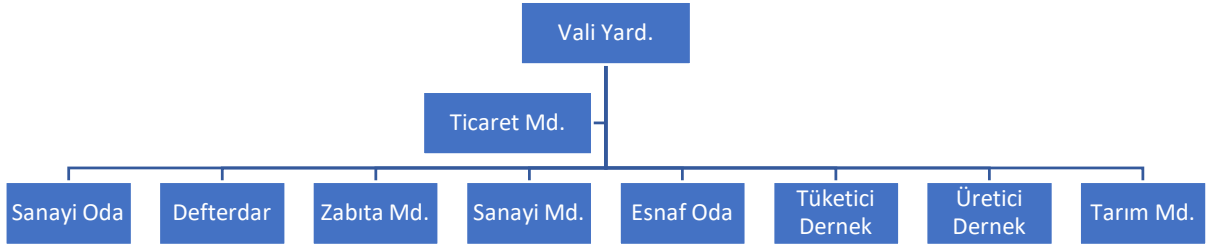
rine yukarıdaki şemada görüldüğü gibi Bakan Yardımcısının başkanlık etmesi hiyerarşik sisteme uygun olduğu gibi etkin çalışacağı değerlendirilmektedir.

Ayrıca aynı kurulun benzerinin illerde vali yardımcısı başkanlığında ticaret

md, defterdar, tarım md, sanayi md, zabıta md, oda temsilcileri ve tüketici ve üretici dernek temsilcilerinden oluşturulan bir kurulun kurulmamasıdır. Pandemi döneminde yaşadığımız 2. el araba stokçuluğu ve zincir marketlerin fahiş fiyatlarına

karşı illerde Ticaret müdürlüklerinin 3-5 elemanı ile hiçbir şey yapılamayışının sebebi budur.

Aşağıdaki şemada gözüktüğü gibi illerde kurulacak kurullar stokçuluk ve fahiş fiyatla mücadeleyi etkinleştirecektir:

Oysa asayiş, spor güvenliği, toprak koruma, özel güvenlik, disiplin, mahalli çevre, hıfzıssıhha, pandemi, kadına şiddet, bağımlılıkla mücadele kurulları gibi onlarca kurulun olduğu ve etkin çalıştığı illerimizde de hayatı ve tüm toplumu ilgilendiren fahiş fiyat ve stokçuluk konusunda Bakanlıktaki kurulun benzeri kurullar kurulmuş olsaydı fahiş fiyat ve stokçuluğa karşı illerin tüm imkan ve kabiliyetlerinden faydalanılarak mücadele edilir, etkin ve verimli denetimler yapılır, idari yaptırımlar uygulanırdı.

Defterdarlığın donanımlı personel ve müfettişleri, belediyelerin zabıta, diğer müdürlüklerin araçları oda ve dernek temsilcileriyle birlikte seferber edilerek vatandaşın canını yakana hukuk çerçevesinde gereği yapılırdı. Maalesef bu örneğimizde olduğu gibi il idaresi sistemini bil-

meyen veya Mülki İdareden kaçan kurumlar sonunda açığa düşmekte ancak olan topluma olmaktadır.

Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna dayanılarak çıkarılan Perakende Ticarete Uygulanacak İlke ve Kurallar Hakkında Yönetmeliğin hiçbir yerinde fahiş fiyat ve stokçuluktan bahsedilmemektedir. Burada tuhafılık söz konusudur. Fahiş fiyat ve stokçuluk yapılacağı öngörülmüş olmasına rağmen ülke çapında ve örgütlü yapılacağı mı öngörülememiştir?

Serbest piyasa kuralsızlık anlamına gelmemelidir. Neo-liberalizm "laissez passer, laissez faire" "bırakınız yapınlar, bırakınız geçsinler" midir? Kapitalizm piyasaya hiçbir şekilde müdahale etmemek midir? Piyasanın kendi kurallarına uymayan tedarikçi, üretici ve perakendeci

esnafa hiçbir müdahalede bulunulmayacak mıdır?

Kamu düzenini, esenliğini, huzurunu sağlamaktan sorumlu Devletin bu durumlarda müdahalesi gereklidir. Piyasa sistemini bozmadan, halkın refah ve mutlu yaşamı için hukuk dairesinde müdahale edilecektir. Ancak Müdahale enstrümanları iyi seçilmelidir.

Yapılacak olan bellidir. Ticaret Bakanlığındaki **Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulunun** yapısını hiyerarşik sisteme uydurarak bakan yardımcısı başkanlığında yeniden kurmak, fahiş fiyat ve stokçulukla etkin mücadele için yönetmelik çıkarmak ve illerde de vali yardımcısı başkanlığında benzeri kurulları oluşturarak merkezdeki ve illerdeki kurulların çalışma ve toplanma şekliyle ilgili mevzuat yapısını kurarak etkin çalıştırmaktır.